

Dansk produktion flytter hjem igen

Stadig flere danske virksomheder trækker deres produktion hjem fra udlandet og ligger i førerfeltet i Europa, når det gælder 'reshoring'. Det viser en ny undersøgelse fra Eurofound, der har set nærmere på 'reshoring' af produktion i Europa mellem 2015-2018.

Af Mikkel Krogh og Søren Kaj Andersen

I slutningen af 1990'erne og op gennem starten af 00'erne flyttede mange europæiske virksomheder hele af eller dele af deres produktion til lande med lavere lønomkostninger – særligt Kina. Nu trækker stadig flere virksomheder deres produktion hjem igen. Tendensen med reshoring begyndte allerede i

Lande med flest reshoring cases i 2018

- Danmark
- Tyskland
- Sverige
- Frankrig
- Italien/England

Kilde: Eurofound

slutningen af 00'erne, men særligt siden 2015 har fænomenet oplevet en kraftig vækst. Det viser en rapport fra Eurofound, der i samarbejde med en række italienske universiteter har undersøgt og analyseret europæiske reshoring cases fra 2015-2018.

Undersøgelsen viser, at reshoring for alvor tog fart i 2016-17, hvor især franske, italienske og engelske virksomheder i stigende grad flyttede produktion hjem fra udlandet. I løbet af 2017 begyndte flere og flere nordiske virksomheder også at flytte deres produktion, og i 2018 var Danmark et af de europæiske lande med

flest tilfælde af reshoring.

Reshoring skaber arbejdspladser i hjemlandet

To af de fremhævede danske cases i rapporten er Premier Is og Welltech. Premier Is valgte i forbindelse med opkøbet af konkurrenten Hjem Is i 2017 at samle hele deres produktion i Danmark, hvor den tidligere lå spredt rundt i seks forskellige europæiske lande. Dels af miljø- og klimahensyn og dels for at sikre fødevarekvalitet og sikkerhed. Beslutningen om at flytte produktionen til Danmark medførte en udvidelse af medarbejderstaben på 20 procent på Premier Is' fabrik i Thisted.

”Da man outsourcede for 20 år siden, var det i høj grad en simpel analyse af, at lønnen for ufaglært arbejde i Kina eller Polen var markant mindre end i Danmark. Men hvad man ikke indså var, at en dansk ufaglært arbejder har en række kompetencer og en selvstændighed, som man ikke ser i mange andre

lande. Det betød, at udgifterne forbundet med kontrol – fx mellemedere – ofte eskalerede ved outsourcing, ligesom det var svært at opnå og fastholde det samme kvalitetsniveau som på de danske virksomheder,” siger Steen E. Navrbjerg, lektor på FAOS.

Welltec udvikler teknologiske løsninger til olie- og gas sektoren, og har tidligere outsourcet hovedparten af sin produktionen til udlandet på grund af høje produktionsomkostninger i Danmark. I 2018 investerede virksomheden massivt i robotter og automatisering på sin danske fabrik, hvilket reducerede behovet for arbejdskraft. Som konsekvens heraf har virksomheden hjemtaget en del af produktionen, der tidligere var placeret i Polen.

”Automatisering har givet nye muligheder for at trække produktionen hjem, og virksomhederne får på den måde bedre kontrol med både kvalitet og den øvrige logistik. Det giver samlet betydelig kontrol over flere led i værdikæden samt produktkvaliteten og styrker dermed virksomhedens position på markedet,” siger Steen E. Navrbjerg, lektor på FAOS.

Brancher og årsager

Der er i langt de fleste tilfælde – 85 procent – tale om produktionsvirksomheder, hvor virksomheder i beklædningsindustrien dominerer. I Danmark var det i 2018 primært virksomheder inden for beklædningsindustrien, der flyttede deres produktion hjem.

Tidligere var reshoring som regel en reaktion på, at de forventede

Væsentligste årsager til reshoring

- Virksomhedens globale reorganisering
- Leveringstider
- Automatisering af produktionsprocesser
- Dårlig produktkvalitet
- Nærhed til kunder

Kilde: Eurofound

besparelser i produktionen ikke blev realiseret. Virksomheder er dog blevet mere bevidste om risici og skjulte omkostninger ved outsourcing og offshoring, og det er i dag ofte en kombination af forskellige årsager, der motiverer virksomheder til at flytte produktionen hjem.

Global reorganisering og problemer med leveringstider er de årsager, flest virksomheder har angivet som begrundelse for reshoring iflg.

Eurofound's rapport. Problemer med produkter af dårlig kvalitet var dog den mest angivne årsag i 2018, hvor også automatisering og ny teknologi blev en væsentlig faktor

”Som udgangspunkt viser denne analyse, at det er virksomhedsinterne forhold, der driver reshoring. Logistik udgør tre af de fem væsentligste årsager – reorganisering, leveringstider, og nærhed til kunderne. Hertil kommer så større kontrol over produktkvaliteten. Der er således ingen tvivl om, at stadig flere virksomheder har betydelig opmærksomhed på værdikæderne og deres egen placering i dem – eller styring af dem. Deres ’due diligence’ over fordele og ulemper ved outsourcing hhv. reshoring er i dag langt mere nuanceret end for 20 år siden”, vurderer Steen E. Navrbjerg.

Set i et bredere samfundsmæssigt perspektiv er reshoring af betydning, fordi det kan genere arbejdspladser. I USA har reshoring længe været på den politiske dagsorden, og landet har taget flere politiske initiativer, der skal øge virksomheders incitament til at flytte produktion hjem. Flere europæiske lande har taget lignende politiske initiativer, men der mangler ifølge rapporten

evidens for effekten af sådanne initiativer. Rapporten estimerer dog, at reshoring i Europa direkte har skabt knap 13.000 nye jobs i perioden, men tager forbehold for usikre data. Hertil kommer jobs, som indirekte skabes i hos underleverandører, samarbejdspartnere etc.

Danske tillidsrepræsentanter bekræfter tendens

En spørgeskemaundersøgelse, som Dansk Metal gennemførte blandt tillidsrepræsentanter i foråret 2018 bekræfter tendensen. Her svarede 30 procent af de adspurgte tillidsrepræsentanter, at virksomheden, de arbejder på, har flyttet produktion hjem til Danmark indenfor det seneste år. Det var en stigning på fire procent i forhold til året før.

Dansk Metal vurderer, at der er en sammenhæng mellem implementering af ny teknologi og reshoring. 37 procent af de virksomheder, der ifølge spørgeskemaundersøgelsen har hjemtaget produktion, arbejder i høj grad med at implementere ny teknologi.

Ifølge undersøgelsen er hovedårsagerne til hjemtagning af produktion 'bedre kvalitet i produktion i Danmark', 'større fleksibilitet ved at producere i Danmark' og 'fejl og forsinkelser ved at producere i et andet land'. De angivne årsager til reshoring eller delvis reshoring ligger således i forlængelse af konklusionerne i Eurofound's europæiske undersøgelse.

Om undersøgelserne:

Det gælder både Eurofound's og Metals undersøgelse, at der er tale om usikre data. Der findes ikke præcis statistik over virksomheders outsourcing og reshoring aktiviteter. Eurofound's undersøgelse baserer sig primært på medieovervågning, hvor samtlige pressemeddelelser og nyheder om reshoring aktiviteter er blevet registreret i perioden 2014-18. Yderligere har man gennemgået tilgængelige rapporter på området. Det må således formodes, at undersøgelsen ikke fanger alle virksomheders reshoring aktiviteter, da især mindre virksomheder ikke nødvendigvis offentliggør den slags.

Dansk Metals undersøgelse baserer sig på en elektronisk rundspørge til tillidsrepræsentanter på industrivirksomheder. Også denne metode er forbundet med en del usikkerhed, da tillidsrepræsentanter fx kan have meget forskellig opfattelse af, hvad begrebet reshoring dækker over. For begge rapporters vedkommende gælder det ligeledes, at begrebet reshoring kan dække alt fra hjemtagning af en mindre produktionslinje til hele virksomhedens samlede produktion.

Læs hele Dansk Metals undersøgelse:

https://www.danskmatal.dk/Nyheder/analyser/Documents/Flere_danske_industrivirksomheder_flytter_production_hjem_til_danmark.pdf

Læs hele Eurofound's undersøgelse:

https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/fomeef18010en.pdf